

cies xv lbr.».4

DERIV.: *Nocejat* adj. ant. [un ex. en *VidesR*: «tu sola, Mare no-nossejada» (=no maridada; P175v2; V513.9 *innupta*; cf. Levy, *PSW*, s. v. *nouassejat* 'sense casar']]. *Nocer* adj. 'el qui assisteix a unes noces' (Mall.).

*Núpcies* [des del S. XIII, veg. supra], pres del llatí *nuptiae*. *Nupcial* adj. [*CostTort.*]: «contat --- a la part d'ella, lo dot de les vestedures, ço és lo preu que costaren les vestedures *nupcials*» (ed. Oliver, p. 244); text de 1474 en *AlcM*; cf. la variant *nopcial* apareix en un testament de 1323 del nord-est (n. 4), del qual vam citar amunt *nópcies*. *Nupcialment* [Pere Cerimoniós].

CULTISMES: *Connubi*, *connubial* i *núbil* [Lacav.], *nubilitat*, i un exemple de *nubent* adj. (ant.) en un doc. de 1392.

1 Es tracta evidentment de cabrits destinats a les festes d'un casament; amb aquest motiu notem també el següent passatge del *Llibre del Mustaçaf* de Catí: «Que nengun carniçner no gos pessar ni vendre en la carnençeria carn que ia sie estada venuda o donada a *noçes*. Item stabliren y ordenaren que nengu no gos pesar ni vendre en la carniçeria carn scorchada que ia sie stada venuda o donada a *noçes*, sots pena de v sous y de perdre la carn, la qual sie partida segons que en lo dit capitol es contengut» (*BSCC* xxx, 1954, 223); G. Colon en el seu estudi, «Castellanismos primerizos del catalán», dins *El léxico catalán en la Romania* (Madrid: Gredos, 1976), 354-95, concretament 380-81, n. 75, creu que les *noces* aquí deuen ser la festa d'unes noces i l'ordinació en qüestió deu prohibir als carnisers la venda de la carn que fou ja venuda i havia sobrat de la festa. — 2 És curiós que MilàF en la introd., p. xvii, creu que aquest mot és «un gallicisme del català pirinenc». — 3 GSchib, *Vocab. SVicentF* (Bna., 1977), p. 111. — 4 Citem de P. Russell-Gebbett, *Med. Cat. Ling. Texts* (Oxford 1965), p. 150; es tracta d'un text del nord-est de Catalunya.

*Nocible*, V. *noure* *Noció*, *nocional*, V. *conèixer* *Nociu*, *nocivament*, V. *noure* *Noctàmbul*, *noctambulisme*, *noctiluc*, *noctivag*, *nocturn*, *nocturnal*, *nocturnitat*, V. *nit* *Nocura*, V. *no* *Nodació*, *nodal*, *node*, *nodiflora*, *nodós*, *nodositat*, V. *nus* *Nodrible*, *nodrida*, *nodridor*, *nodridura*, *nodrigador*, *nodrigar*, *nodrigner*, *nodriment*, V. *nodrir*

NODRIR, 'alimentar, criar', del llatí *NŪTRĪRE* 'id.'.1

□ 1.ª doc.: *nodrir* des del S. XIII, escrit també *nudrir*. La forma *nodrir* que apareix en textos antics des d'un principi al costat de *nodrid* es deu al tancament de la o àtona per metafoia. Avui segons la notació d'*AlcM* *nodri(r)* és general no solament a la zona oriental sinó també a l'occidental, i se sent a més a València i a les Balears al costat de *nodri(r)*. En texts medievals és bastant freqüent una variant *noyrir* [Llull; *VidesR*, P8r2; Reixac, *Questa*, 93; doc. de 1388], amb la mateixa solució de la -TR- > -ir- que

l'occità, que té *noirir* (en aranès *neurí*),2 però no gosàriem afirmar que sempre sigui deguda a influència d'aquest idioma.3

En el sentit de 'alimentar, criar' *nodrir* ha estat usual en totes les èpoques de l'idioma si bé avui per tot té un ús molt més restringit i menys popular que, per exemple, en francès: «l'infant --- no deu ésser *nodrit* sinó ab let» (Llull, *Doctr. Puer.*, p. 251); *nodrir un ca* (Llull, *AlcM*), *nodrir coloms* (*Eximplis e Mir.* 1, 122); «let de dona qui *nodreix*» (1492, Cauliach, *AlcM*); «lo qui *nodrex* los porcs: Porculator» (1575, OPou, *TbPu.*, p. 41), «lo qui *nodrex* gallines: Gallinarius» (ib., p. 48); «Ell no se *nudreix* sinó de herbes ---» (1696, Lacav.); «Sant Isidro s'és *nodrit* / a la vila de Madrit. // Sens pare y mare ha quedat» (MilàF, *Romlo.*, 1882, 27.1, recoll. a *Espluga Franc.*); «set anys que l'he *nodrida* del bon pa y del bon vi» (ib., 205, F.ª del Carmeni, 205A-vº de P. de Molló, també B, recoll. a Arles); un altre exemple, ib., p. 175.

A l'Edat Mitjana fou molt usual el sentit de 'educar, ensenyar, acostumar': Llull «L'ome savi *nodrex* e asinestra e adoctrina l'ome neci» (*Contempl.*, 205, 11), «Si romanch sens maestre, çqui-m *nodrirà* a amar, servir, honrar Déu» (*Blang.* 1, 275.1), «e-t volem donar per muller, una asalta donzella molt bella e bé *nodrida*» (ib., 61.13); molt comú en la *Crònica* de Jaume I: «E agren acort, can (=quan) foren en Catalunya qui-ns *nodriria*, e acordaren-se tots que-ns *nodris* lo maestre del Temple en Montsó» (cap. 10, ed. Col. Pop. Barc. 1, 30); c. 1370 «E lo senyor rei --- donà-los per maestres qui els *nodrissen* a les nostres maneres e los mostrassen servir lo senyor rei nostre --- e amar la nostra nació» (*Parlaments a les corts cat.*, *NCl.* xix-xx, 38.7); BMetge, *Valter*: «ans la (= sa filla) lliurà a l'al-gutzir --- e féu-la aportar --- a sa germana --- que la *nodris* e que la instruís ab maternal amor e estudi de bones costumes» (*NCl.* x, 29.26); «*Nodrir*: Educare. Tollere. Alere» (1472, JEsteve, *DAG.*).

I des d'antic ha estat emprat en el significat figurat de 'fomentar, promoure': «Justícia de príncep *nodreix* en poble amor e temor» (Llull, *Mil Proverbis*, 390); «que-ls dits oficials no tant solament no esquiven ne castiguen los peccats, frau, engans e altres mals, ans per haver diners los *nodrexen* e-ls mantenen en gran ofensa de Déu» (Eiximenis, *Doctr. Comp.*, *NCl.*, 80.9). Notem, a més, que *DAG.* dona *nodrir-se los cabells lonchs* 'deixar-se els cabells llargs' de *Suma de collacions* (S. xv), i d'un contracte de 1420 de la Seu de Vic aquest passatge on *nodrir* s'usa com a tecnicisme amb un significat com 'sobreposar', 'sobreafegir': «dessús dita tuba sia *nudrida* una spiga de pedra de St. B., la qual spiga haja a pujar dessús lo retaule XII palms», i continua més enllà (s. v. *nodrit*) «en lo mitx loch baix en lo bancal (del retaule) sia *nodrit* un entrepeu, mostrant tres panys».

DERIV.: *Nodrible* ant. [1617, Agustí, *Secrets d'Agric.*], *Nodrida* (mall.) 'acció de nodrir', 'el part d'una femella, com a truja, cabra etc.'. *Nodridor* adj. ['que *nodreix*': un pa *nodridor* (*DAG.*); com a substantiu: «La lluna és la mare, *nodridora*, governadora --- de